
UMOWA O DZIEŁO

21/2022 z dnia 02.12.2022 r.

ZLECENIODAWCA PAŃSTWOWE MUZEUM ARCHEOLOGICZNE
00-247 WARSZAWA. UL. DŁUGA 52

TEMAT

AKTUALIZACJA STUDIUM PROGRAMOWO
PRZESTRZENNEGO ZAGOSPODAROWANIA
SKRZYDEŁ POŁUDNIOWEGO I ZACHODNIEGO
PAŃSTWOWEGO MUZEUM ARCHEOLOGICZNEGO
W WARSZAWIE DLA BUDYNKU PAŃSTWOWEGO
MUZEUM ARCHEOLOGICZNEGO ZLOKALIZOWANEGO
W WARSZAWIE PRZY UL. DŁUGIEJ 52 („ARSENAŁ”)

PRACOWNIA AUTORSKA

ZESPÓŁ AUTORSKI

dr inż. arch. Jerzy GROCHULSKI

Nr upr. St - 124/85
MA – 0254

Współpraca:
inż. arch. Tomasz MARCINIEWICZ
techn. Konrad MATULANIEC

PROJEKT OPRACOWANY JEST WEDŁUG INDYWIDUALNEGO ROZWIĄZANIA I TWÓRCA ZACHOWA
OCHRONY AUTORSKICH DÓBR OSOBISTYCH

WARSZAWA, grudzień 2022 r.

egz. nr

II. DANE OGÓLNE

1. Podstawy formalno – prawne
2. Zespół autorski
3. Materiały wyjściowe
4. Zakres opracowania

III. ANALIZA OBECNEGO I PLANOWANEGO PROGRAMU UŻYTKOWEGO

1. Historia przemian struktury architektoniczno – budowlanej budynku Arsenалу – siedziby Państwowego Muzeum Archeologicznego w Warszawie
2. Stan obecny - analiza funkcjonalna i techniczna pomieszczeń oraz ustrojów budowlanych budynku Arsenалу i podatność oraz warunki ich adaptacji.
Parametry powierzchniowe budynku Państwowego Muzeum Archeologicznego
3. Potrzeby lokalowe i funkcjonalne anonowane przez Państwowe Muzeum Archeologiczne w Warszawie
4. Analiza programu użytkowego Państwowego Muzeum Archeologicznego po planowanej modernizacji
5. Uwagi dotyczące zakresu ekspertyz i robót budowlanych koniecznych do wykonania przy adaptacji budynku Arsenалу Warszawskiego dla potrzeb modernizacji Państwowego Muzeum Archeologicznego jako skutku modernizacji skrzydeł południowego i zachodniego
6. Zestawienie tabelaryczne programu użytkowego skrzydła południowego i skrzydła zachodniego Państwowego Muzeum Archeologicznego po modernizacji

IV. WNIOSKI I ZALECENIA

V. RYSUNKI

1.T.	Plan sytuacyjny	1 : 500
1.	Dyspozycja funkcjonalna pomieszczeń - Rzut piwnic	1 : 200
2.	Dyspozycja funkcjonalna pomieszczeń - Rzut parteru	1 : 200
3.	Dyspozycja funkcjonalna pomieszczeń - Rzut pierwszego piętra	1 : 200
4.	Dyspozycja funkcjonalna pomieszczeń - Rzut poddasza	1 : 200
5.	Przekrój A – A, Przekrój B - B,	1 : 200
6.	Elewacje istniejące i projektowane
Skrzydło południowe - elewacja północna	1 : 200
7.	Elewacje istniejące i projektowane
Skrzydło zachodnie - elewacja wschodnia	1 : 200

I. WSTĘP

Opracowanie jest projektem stanowiącym kontynuację działań modernizacyjnych prowadzonych przez Dyрекcję Państwowego Muzeum Archeologicznego i jest dopełnieniem opracowania „PROJEKT KONCEPCYJNY MODERNIZACJI SKRZYDŁA PÓŁNOCNEGO I WSCHODNIEGO WARSZAWSKIEGO ARSENAŁU” wykonanego przez Zespół Autorski PRO ARTE 11 (dr inż. arch. Jerzy GROCHULSKI, mgr inż. arch. Stanisław STEFANOWICZ, techn. Konrad MATULANIEC) we wrześniu 2015r.

Niniejsza dokumentacja jest aktualizacją „STUDIUM PROGRAMOWO PRZESTRZENNEGO ZAGOSPODAROWANIA SKRZYDEŁ POŁUDNIOWEGO I ZACHODNIEGO PAŃSTWOWEGO MUZEUM ARCHEOLOGICZNEGO W WARSZAWIE ZLOKALIZOWANEGO W WARSZAWIE PRZY UL. DŁUGIEJ 52 („ARSENAŁ”)”, wykonanego przez PRO ARTE Spółdzielnię Architektów w Warszawie w październiku 2019 r, które uwzględniało już wprowadzone do wymienionego na wstępie „Projektu koncepcyjnego ...” zmiany sankcjonujące zalecenia konserwatorskie Stołecznego Konserwatora Zabytków dla modernizacji skrzydła północnego i wschodniego budynku Arsenau przy ul. Długiej 52 z dn. 24 listopada 2015 r. zawarte w piśmie KZ-IAU.4120.2551.2015.JBO.

„AKTUALIZACJA ...” jest również usankcjonowaniem korekt programu funkcjonalnego PMA, będących skutkiem wewnętrznych zmian organizacji działalności placówki, nowych prawdopodobnych technologii wprowadzanych do pracy Muzeum oraz nowych potrzeb wynikających z formy organizacji funkcjonowania części wystawowej PMA (jako m. innymi skutku rozstrzygniętego już konkursu na projekt „wystawy stałej”).

Opracowanie niniejsze uwzględnia również rozwiązania zawarte w dokumentacji projektowej stanowiącej podstawę podjętych już czynności realizacyjnych całościowego procesu modernizacji gmachu Warszawskiego Arsenau, to jest:

- PROJEKCIE PRZEBUDOWY (MODERNIZACJI) SKRZYDEŁ PÓŁNOCNEGO I WSCHODNIEGO WARSZAWSKIEGO ARSENAŁU – ETAP I wykonanym przez KONSORCJUM PRO TRT Sp. z o.o, Baszczówka. i D+M ARCHITECTS Sp. z o.o. Warszawa oraz MICHAŁ BRUTKOWSKI ARCHIGRAF Warszawa, w lutym 2017 r.,
- PROJEKCIE BUDOWLANYM (MODERNIZACJA) WEWNĘTRZNEGO DZIEDZIŃCA BUDYNKU PAŃSTWOWEGO MUZEUM ARCHEOLOGICZNEGO W WARSZAWIE wykonanym przez KONSORCJUM PRO TRT Sp. z o.o, Baszczówka. i D+M ARCHITECTS Sp. z o.o. Warszawa oraz MICHAŁ BRUTKOWSKI ARCHIGRAF Warszawa, w czerwcu 2018 r.

Ze względu na znaczenie informacji podstawowych i aktualność przesłanek projektowych, w opracowaniu powtórzona została część komentarzy i uzasadnień przyjętych rozwiązań, zawartych uprzednio w części tekstowej „STUDIUM ...” opracowanego w roku 2015.

Pozwala to na traktowanie „AKTUALIZACJI STUDIUM ...” jako autonomicznej dokumentacji, mogącej stanowić podstawę do opracowania kolejnych faz projektów służących procesowi dalszej modernizacji PMA.

Prowadzonemu w Warszawie procesowi powstawania nowych dużych instytucji muzealnych towarzyszy cykl działań podnoszących standard placówek już funkcjonujących. Nakierowany jest on na powiększanie ich przestrzeni ekspozycyjnych oraz doskonalenie ich składowych funkcjonalnych decydujących dla możliwości prowadzenia przez nie badań naukowych i związanych z procesami konserwacji zbiorów muzealnych. Za element tych działań uznać należy również opracowanie niniejszego projektu, którego głównym celem jest zdefiniowanie możliwości przekształceń pomieszczeń Państwowego Muzeum Archeologicznego w taki sposób, aby istniejące w gmachu Muzeum pomieszczenia doraźnie wynajmowane podmiotom zewnętrznym oraz pozostające w gestii PMA pomieszczenia aktualnie już użytkowane do realizacji celów statutowych placówki, powiązać w jednolity funkcjonalnie organizm, możliwie sprawnie służący procesowi konserwacji zbiorów, ich naukowego opracowywania i wreszcie prezentacji. Ten ostatni cel realizować ma stanowiące istotny fragment opracowania „Centrum Informacji Archeologicznej” z jego głównym zadaniem zaspakajania wzrastającego zainteresowania naszego społeczeństwa w aktywnym uczestnictwie w procesie poszerzania wiedzy, polegającym w tym wypadku na korzystaniu z oferty ekspozycyjnej i popularyzatorskiej Państwowego Muzeum Archeologicznego. Modernizacja budynku PMA wpisując ma się w ten proces, bowiem podstawowym dla niniejszego opracowania jest powiększenie przestrzeni części prezentacyjnej placówki, bezpośrednio służącej promocji wiedzy, przez co zaliczenie jej do tych instytucji kultury, które wychodzą z nową formułą przedstawienia zasobów muzealnych. Daje to też okazję do stworzenia możliwie współczesnej formy dialogu z wizytującymi Muzeum gośćmi, czyniąc jego ofertę atrakcyjną dla szerszego kręgu odbiorców.

Modernizacja Państwowego Muzeum Archeologicznego jest przedsięwzięciem potrzebnym ze społecznego punktu widzenia, a zdefiniowanie optymalnego pola tych działań pozwoli na zracjonalizowanie zakresu koniecznych przebudów, zatem ustalenie optymalnego poziomu koniecznych nakładów inwestycyjnych gwarantujących prawidłowość prezentacji zbiorów i form komunikowania się z odwiedzającymi oraz usprawnienie form prowadzenia działalności naukowej, w tym zwłaszcza opartej i powiązanej z nowoczesnym systemem konserwacji zbiorów.

Zważywszy na lokalizację Państwowego Muzeum Archeologicznego w historycznym budynku Arsenалу pozostającym pod opieką konserwatorską, zasygnalizowana powyżej koncepcja usprawniania funkcjonowania placówki domaga się rozwiązań, które w możliwie szerokim zakresie honorują walory historyczne gmachu.

Poszukiwaniom takich przestrzeni poświęcone jest niniejsze opracowanie.

Fakt architektonicznej wartości budynku Arsenалу stanowił wskazówkę prowadzenia poszukiwań powierzchni zdolnych do pomieszczenia powiększających się potrzeb funkcjonalnych lub alokacji funkcji już istniejących tam, gdzie ingerencja w zabytkową tkankę budynku będzie możliwie ograniczona, lub tam gdzie przestrzenie jakim dysponuje Muzeum są stosunkowo słabo wykorzystywane.

W projekcie zaproponowano szereg nowych sposobów wykorzystania tych przestrzeni przy pierwotnie przyjętych założeniach:

- maksymalnego ograniczenia interwencji budowlanych,
- wskazania nowych lub przemiany istniejących przestrzeni dla nowych form funkcjonowania Muzeum, w tym szczególnie powiększenia

- przestrzeni realizujących program popularyzatorski o profilu archeologicznym,
- doskonalenia systemu funkcjonalnego pomieszczeń dedykowanych procesowi konserwacji zbiorów.

Przedstawiane propozycje oparte zostały o wstępne rozpoznanie substancji budowlanej budynku Arsenału, i wykorzystują wnioski z wcześniej wykonanych badań historycznych i opracowań analitycznych. Dla wykonania kolejnych faz opracowań konieczne są jednak:

- uszczegółowienie i weryfikacja wielobranżowych inwentaryzacji budowlanych pozostających w posiadaniu PMA,
- odpowiednie ekspertyzy dot. zwłaszcza konstrukcyjnej struktury obiektu, ze szczególnym uwzględnieniem tych fragmentów, które poddane mają być pracom adaptacyjnym.

Bardziej szczegółowe propozycje dalszych czynności dotyczących procedur inwestycyjnych przedstawione zostały we wnioskach i zaleceniach kończących opracowanie.

II. DANE OGÓLNE

1. Podstawy formalno – prawne wykonania opracowania

- Umowa nr 21/2022 z dn. 02.12.2022 r. pomiędzy Państwowym Muzeum Archeologicznym, a dr inż. arch. Jerzym Grochulskim, prof. uczelni
- wstępne uzgodnienia oczekiwanego zakresu i kierunków modernizacji Państwowego Muzeum Archeologicznego przeprowadzone pomiędzy Dyrekcją Muzeum i zespołem projektowym
- wstępne uzgodnienia kierunków i zakresu ingerencji w historyczną strukturę budowlaną gmachu Arsenалу przeprowadzone pomiędzy Dyrekcją Muzeum, i zespołem projektowym

2. Zespół autorski

Zespół projektowy:

arch. Jerzy GROCHULSKI

Nr upr. St - 124/85, MA – 0254

współpraca techniczna

inż. arch. Tomasz MARCINIEWICZ

tech. Konrad MATULANIEC

3. Materiały wyjściowe

Dla opracowania projektu dokonano przeglądu bogatych archiwalnych zasobów dokumentacji budowlanej pozostającej w posiadaniu Muzeum, bezpośrednio wykorzystując rysunki pochodzące z opracowań:

- INWENTARYZACJA BUDYNKU ARSENAŁU – SKRZYDŁO PÓŁNOCNE WARSZAWA, UL. DŁUGA 52 z maja 1978 r. wykonana przez PRACOWNIE KONSERWACJI ZABYTKÓW ODDZIAŁ W WARSZAWIE opracowana przez arch. M. Łukawskiego,
- INWENTARYZACJA BUDYNKU ARSENAŁU – SKRZYDŁO PÓŁNOCNE WARSZAWA, UL. DŁUGA 52 opracowanie z 1991 r. wykonane przez PRACOWNIE KONSERWACJI ZABYTKÓW „ZAMEK” W WARSZAWIE nie sygnowane przez autorów,
- INWENTARYZACJA BUDYNKU ARSENAŁU – SKRZYDŁO PRAWE (WSCHODNIE) WARSZAWA, UL. DŁUGA 52 z października 1967 r. wykonana przez PRACOWNIE KONSERWACJI ZABYTKÓW ODDZIAŁ W WARSZAWIE, jako przeskalowanie inwentaryzacji archiwalnej, opracowana przez arch. H. Niebieszczańską,
- ZAŁOŻENIA PROJEKTOWE DLA WSCHODNIEGO SKRZYDŁA BUD. ARSENAŁU – ALTERNATYWA KONCEPCJI PROJEKTOWEJ wykonana przez inż. M. Rochalską w latach 1967/69,
- PROJEKT PRZEBUDOWY WNETRZ BUD. ARSENAŁU WARSZAWA, UL. DŁUGA 52 wykonany w latach 1954/55, sygnowany podpisem nieczytelny,
- INWENTARYZACJA BUDYNKU ARSENAŁU – SKRZYDŁO ZACHODNIE WARSZAWA, UL. DŁUGA 52 z lipca 1978 r. wykonana

- przez PRACOWNIE KONSERWACJI ZABYTKÓW ODDZIAŁ W WARSZAWIE opracowana przez arch. M. Łukawskiego,
- INWENTARYZACJA BUDOWLANA BUDYNKU PMA PRZY UL. DŁUGIEJ 52 W WARSZAWIE WYONANA PRZEZ NACZELNĄ ORGANIZACJĘ TECHNICZNĄ FEDERACJĘ STOWARZYSZEŃ NAUKOWO – TECHNICZNYCH RADĘ W PŁOCKU z sierpnia 2008 r. (4 tomy obejmujące poszczególne skrzydła Muzeum),
- oraz wcześniejsze opracowania projektowe oraz wyniki przeprowadzonych badań i analiz, w tym jako dokumentacji podstawowej:
- STUDIUM PROGRAMOWO PRZESTRZENNE ZAGOSPODAROWANIA SKRZYDEŁ POŁUDNIOWEGO I ZACHODNIEGO PAŃSTWOWEGO MUZEUM ARCHEOLOGICZNEGO W WARSZAWIE PRZY UL. DŁUGIEJ 52 („ARSENAŁ”) z października 2019r. autorstwa PRACOWNI AYTORSKIEJ PRO ARTE w Warszawie,
- i uzupełniającej je projekty:
- STUDIUM PROGRAMOWO - PRZESTRZENNE ZAGOSPODAROWANIA DZIEDZIŃCA WEWNĘTRZNEGO PAŃSTWOWEGO MUZEUM ARCHEOLOGICZNEGO W WARSZAWIE z grudnia 2006 r. wykonane przez Pracownię Autorską PRO ARTE 11 w Warszawie,
 - STUDIUM PROGRAMOWO - PRZESTRZENNE ZAGOSPODAROWANIA DZIEDZIŃCA WEWNĘTRZNEGO PAŃSTWOWEGO MUZEUM ARCHEOLOGICZNEGO W WARSZAWIE - AKTUALIZACJA z sierpnia 2009 r. wykonana przez PRO ARTE Spółdzielnię Architektów w Warszawie,
 - EKSPERTYZA TECHNICZNA MOŻLIWOŚCI ROZBUDOWY ARSENAŁU W TYM ZABUDOWY DZIEDZIŃCA PAŃSTWOWEGO MUZEUM ARCHEOLOGICZNEGO W WARSZAWIE PRZY ULICY DŁUGIEJ 52 z sierpnia 2012 r. wykonana przez Przedsiębiorstwo Projektowania i Realizacji Inwestycji Budowlanych PROBUD w Raszynie
 - SPRAWOZDANIE Z SONDAŻOWYCH BADAŃ ARCHEOLOGICZNYCH PRZEPROWADZONYCH NA DZIEDZIŃCU ARSENAŁU WARSZAWSKIEGO. UL. DŁUGA 52, WARSZAWA z listopada 2010 r. autorstwa archeolog Marzeny Kasprzyckiej,
 - WYCENA SZACUNKOWA KOSZTÓWROZBUDOWY, PRZEBUDOWY I REMONTU BUDYNKU PAŃSTWOWEGO MUZEUM ARCHEOLOGICZNEGO W WARSZAWIE, UL DŁUGA 52 wykonana w lutym 2015 r przez Przedsiębiorstwo Usługowo Inwestycyjne „BC-INWEST” S.C. w Warszawie,
 - PROJEKT KONCEPCYJNY MODERNIZACJI SKRZYDŁA PÓŁNOCNEGO I WSCHODNIEGO WARSZAWSKIEGO ARSENAŁU z września 2015 r. wykonany przez Zespół Autorski PRO ARTE 11,
 - PROJEKT PRZEBUDOWY (MODERNIZACJA) SKRZYDEŁ PÓŁNOCNEGO I WSCHODNIEGO WARSZAWSKIEGO ARSENAŁU – ETAP I wykonany przez KONSORCJUM PRO TRT Sp. z o.o, Baszczówka. i D+M ARCHITECTS Sp. z o.o. Warszawa oraz MICHAŁ BRUTKOWSKI ARCHIGRAF Warszawa, z lutego 2017 r.,
 - PROJEKT BUDOWLANY (MODERNIZACJA) WEWNĘTRZNEGO DZIEDZIŃCA BUDYNKU PAŃSTWOWEGO MUZEUM ARCHEOLOGICZNEGO W WARSZAWIE wykonany przez

KONSORCJUM PRO TRT Sp. z o.o, Baszczówka. i D+M ARCHITECTS
Sp. z o.o. Warszawa oraz MICHAŁ BRUTKOWSKI ARCHIGRAF
Warszawa, w czerwcu 2018 r.

Uzupełnieniem tej dokumentacji były autorskie pomiary inwentaryzacyjne dotyczące newralgicznych dla propozycji projektowych fragmentów budynku oraz uzupełniająca je dokumentacja fotograficzna.

W wykonaniu opracowania wykorzystano również dokumenty formalne:

- ZALECENIA KONSERWATORSKIE DLA PRAC MODERNIZACYJNYCH W GMACHU PAŃSTWOWEGO MUZEUM ARCHEOLOGICZNEGO W WARSZAWIE PRZY UL. DŁUGIEJ 52 W WARSZAWIE Urzędu Miasta Stołecznego Warszawy, Biura Stołecznego Konserwatora Zabytków z dnia 18.05.2009 r. (pismo KZ.ZN.DSZ-40424-50-2/09),
- USZCZEGÓŁOWIENIE ZALECEŃ KONSERWATORSKICH DLA PRAC MODERNIZACYJNYCH W GMACHU PAŃSTWOWEGO MUZEUM ARCHEOLOGICZNEGO W WARSZAWIE PRZY UL. DŁUGIEJ 52 W WARSZAWIE Urzędu Miasta Stołecznego Warszawy, Biura Stołecznego Konserwatora Zabytków z dnia 23.11.2009 r. (pismo KZ.ZN.DSZ-40424-128-2/09),
- DECYZJA NR 165/WZ/ŚRÓ/2010 O WARUNKACH ZABUDOWY USTALAJĄCA WARUNKI ORAZ SZCZEGÓŁOWE ZASADY ZAGOSPODAROWANIA TERENU ORAZ JEGO ZABUDOWY DLA INWESTYCJI PRZY UL. DŁUGIEJ NA TERENIE DZIELNICY ŚRÓDMIEŚCIE W WARSZAWIE wydana przez Prezydenta Miasta Stołecznego Warszawy z dnia 27.07.2010 r. (pismo UD-IX-WAB-MOA-7331-624-10),
- ZALECENIA KONSERWATORSKIE STOŁECZNEGO KONSERWATORA ZABYTEKÓW DLA MODERNIZACJI SKRZYDŁA PÓŁNOCNEGO I WSCHODNIEGO BUDYNKU ARSENAŁU PRZY UL. DŁUGIEJ 52 z dn. 24.11.2015 r. (pismo KZ-AU.4120.2551.2015.JBO).
- DECYZJA NR 1017/N/2017 z dn. 24.05.2017 r. Prezydent Miasta Stołecznego Warszawy zawierająca orzeczenie O POZWOLENIU NA PRACĘ BUDOWLANE I KONSERWATORSKIE ZWIĄZANE Z MODERNIZACJĄ BUDYNKU ARSENAŁU (KZ-IAU.4120.506.2017.JBO),
- DECYZJA NR 330/Ś/2017 z dn. 12.06.2017 r. Prezydent Miasta Stołecznego Warszawy O ZATWIERDZENIU PROJEKTU BUDOWLANEGO ORAZ UDZIELENIU POZWOLENIA NA BUDOWĘ dla Państwowego Muzeum Archeologicznego obejmująca przebudowę skrzydeł wschodniego oraz północnego ze zmianą sposobu użytkowania poddasza,
- DECYZJA NR 613/Ś/2018 z dn. 23.10.2018 r. zmieniająca decyzję ostateczną dla Państwowego Muzeum Archeologicznego, ul. Długa 52 w Warszawie O ZATWIERDZENIU PROJEKTU I UDZIELENIU POZWOLENIA NA WYKONANIE ROBÓT BUDOWLANYCH NR 330/Ś/2017 z dn. 12.06.2017 r. wydana przez Prezydenta Miasta Stołecznego Warszawy.

4. Zakres opracowania

Opracowanie obejmuje propozycję programu użytkowego dla południowego i zachodniego skrzydła budynku Państwowego Muzeum Archeologicznego w Warszawie z uwzględnieniem:

- stanu istniejącego budynku, w tym uwarunkowań wynikających z jego zabytkowego charakteru i elementów obiektu definiujących układ funkcjonalno-przestrzenny, nienaruszalnych z racji wymagań konserwatorskich,
- analizy możliwości wykorzystania istniejącej struktury budynku z zagospodarowaniem jego obecnie nie użytkowanych części,
- analizy możliwości wykorzystania istniejącej struktury budynku dla lokalnych zmian zastanych układów funkcjonalnych oraz przemieszczeń w ramach istniejących kubatur,

w zakresie zgodnym z potrzebami programowymi zdefiniowanymi przez PMA.

W projekcie przedstawiono układ programu użytkowego przewidywany ustaleniami użytkownika Budynku Arsenалу zaprezentowany w barwnej formie plamowego układu funkcji Muzeum (dla wszystkich jego kondygnacji w obrębie skrzydeł południowego i zachodniego), w skali 1 : 200.

Funkcje Muzeum pokazane na rzutach uzupełniane zostały przekrojami budynku (skrzydła południowego i zachodniego) jako symulacja układu przestrzennego obiektu po modernizacji. W projekcie zawarte są również wstępne propozycje rozwiązań elewacyjnych - jako efektu działań inwestycyjnych (zmiany elewacji przewidziano wyłącznie od strony dziedzińca wewnętrznego i tylko takie zaprezentowane zostały w części graficznej opracowania).

Opracowanie wykonano na podstawie uzyskanych od Zamawiającego inwentaryzacji budynku, uzupełnionych o dodatkowe, autorskie pomiary inwentaryzacyjne fragmentów budynku.

W projekcie przedstawiono jedynie rearanżację wewnętrznej struktury funkcjonalnej budynku (jego skrzydła południowego i zachodniego), bez ingerencji w pozakubaturową część obiektu Muzeum - projekt ze względu na przyjęty zakres opracowania nie podejmuje problematyki zagospodarowania zewnętrznego otoczenia budynku Państwowego Muzeum Archeologicznego.

III. ANALIZA OBECNEGO I PLANOWANEGO PROGRAMU UŻYTKOWEGO

1. Historia przemian struktury architektoniczno – budowlanej budynku Arsenалу – siedziby Państwowego Muzeum Archeologicznego w Warszawie

Uwaga:

Tekst niniejszego rozdziału jest w części powtórzeniem fragmentów zapisu z autorskiego opracowania: STUDIUM PROGRAMOWO PRZESTRZENNEGO ZAGOSPODAROWANIA DZIEDZIŃCA WEWNĘTRZNEGO PAŃSTWOWEGO MUZEUM ARCHEOLOGICZNEGO W WARSZAWIE z grudnia 2006 r. wykonanego przez Pracownię Autorską PRO ARTE 11 w Warszawie

„Opracowanie szczegółowej analizy historycznej każdego zabytkowego budynku jest konieczne dla podjęcia podstawowych decyzji projektowych dotyczących planowanej jego przebudowy.

Dla wykonywanego studium przeprowadzenie takiej analizy byłoby w najwyższym stopniu pożądane, jednak moment jego opracowania może być nieco opóźniony i nastąpić dopiero w chwili, gdy podstawowe kierunki planowanych przebudów zostaną wstępnie zdefiniowane.

Sytuacja taka jest dopuszczalna, bowiem rozpoczęcie analiz projektowych, które niekoniecznie dotyczyć muszą całego budynku, a w przeprowadzonym studium z jego natury koncentrują się wokół skrzydła południowego i zachodniego, pozwala na pewne ograniczenie potrzebnego zakresu takich analiz - do tych fragmentów obiektu, które faktycznie podane będą działaniom inwestycyjnym. Taki tryb postępowania pozwoli też na ograniczenie kosztów wskazanej analizy historycznej.

Wobec powyższej oceny, działaniem najbardziej racjonalnym będzie ustalenie zakresu przedmiotowego opracowania analizy historii obiektu dopiero po podjęciu kierunkowych decyzji dotyczących planowanej przebudowy. Decyzja o szczegółowym zakresie analizy historycznej powinna być podjęta przed przystąpieniem do kolejnych faz opracowań projektowych, a sama analiza winna być opracowana właśnie pod kątem tych prac.

Przystępując do działań projektowych nie sposób jednak pominąć chociażby najważniejszych dla historii całego obiektu działań budowlanych, bowiem ich przypomnienie lepiej orientować będzie w całościowej strukturze przestrzennej budynku Muzeum.

Początek historii budynku Arsenалу stojącego pierwotnie tuż pod Zygmuntofskimi wałami Warszawy, w pobliżu kościoła św. Trójcy i w rejonie klasztoru Brygidek, dokładniej w rejonie rogatki wałowej dzisiejszej ul. Bielańskiej, a otoczonego rozlewiskami rzeczki Nalewki zasilającej wodą fosę wałów miejskich, datowany jest na rok 1643, kiedy to zakończono prace wznoszenia „od fundamentów” budynku Arsenалу, co było realizacją decyzji króla Władysława IV.

Faktycznie prace budowlane polegały na wznoszeniu budynku od podstaw, ale na miejscu istniejącego w tym miejscu „szpitala ... na ubogiego żołnierza”, powstałego jako skutek wcześniejszej decyzji króla Stefana Batorego, a czego dokonać miał Paweł Grodzicki, który prowadził prace budowlane na dodatkowo dokupionym od bractwa Benonów terenie, realizując w latach 1638 – 1643 obiekt Cekhauzu.

Pierwszy znany opis tego budynku to „Opisanie inwentarskie budowania cekhausu warszawskiego” z roku 1650 wykonany jako dokument opracowany w związku z przekazywaniem budynku przez Krzysztofa Arciszewskiego Zygmunтови Przyjemskiemu, który w roku tym wstępował w funkcję drugiego zarządcy obiektu.

Opis ten uznać należy za bardzo precyzyjną rejestrację wyglądu budynku dowodzącą, że już pierwotnie zdefiniowane zostały jego parametry przestrzenne, które podlegały wprawdzie późniejszym modyfikacjom, jednak ich zakres nie zmienił już w sposób zasadniczy podstawowego, tożsamego z dzisiejszym układu brył składających się na cały obiekt.

Przywołane wyżej „Opisanie inwentarskie”, które opracowane zostało w 7 lat po zakończeniu prac budowlanych ma też swój odpowiednik graficzny, pochodzący z roku 1654.

Jest nim plan „Delineatio novae Leschnae cum partibus adiacentibus 1654”, który wraz z innymi dokumentami z epoki oraz wynikami badań terenowych stał się podstawą do opracowania (już w wieku XX) przez prof. Brunona Zborowskiego współpracującego z inż. arch. Andrzejem Węgrzyckim makiety budynku w skali 1 : 100.

Powracając do XVII wiecznej historii budynku ocenić należy, że okres ten przyniósł stopniową degradację struktur budowlanych obiektu, a dopiero w drugiej połowie wieku XVIII nastąpiła przebudowa gmachu, który w miejsce pierwotnego renesansowego i barokowego wystroju zyskał nowe - rokokowe, niemal pałacowe formy elewacji. Okres ten przyniósł również powiększenie kubatury budynku (np. od ulicy Długiej powstała wielka wieża środkowa, zastępująca wcześniejsze niewielkie piętro nad bramą. Podobnie powiększona została cała galeria południowa, do której dobudowano piętro, obejmujące również powstały wówczas od strony dziedzińca jej drugi – otwarty trakt.

Prace budowlane objęły również zabudowę podcieni skrzydeł wschodniego i zachodniego.

Warto w tym miejscu zaakcentować rolę budynku Arsenалу w okresie Insurekcji Kościuszkowskiej, kiedy budynek był jednym z głównych centrów dowodzenia Powstaniem.

W okresie Księstwa Warszawskiego książę Józef Poniatowski otwiera w Arsenale szkołę oficerów artylerii i inżynierii, której istnienie przyczynia się do zachowania wysokiego standardu technicznego budynku.

W latach 1815-16 Arsenał poddany zostaje kolejnej przebudowie, autorem projektu tej przebudowy był prawdopodobnie Wilhelm Henryk Minter, a wystrój budynku został przekształcony zgodnie z panującym wówczas stylem Królestwa Kongresowego, np. na elewacji od strony ul. Długiej powiększone okna piętra zwieńczono typowym dla epoki półkolem.

Po Powstaniu Listopadowym, w trakcie którego Arsenał był jednym z ważniejszych ośrodków walki, jego budynek przebudowano na więzienie.

Przeróbka ta dokonana została w latach 1832 –1833 i następnie miała swą kontynuację jeszcze kilkakrotnie. Przebudowy te nie przyniosły jednak istotnych zmian w bryle, a jedynie dotyczyły przeróbek służących nowej funkcji obiektu, która zachowana została aż do roku 1935.

Kolejne zmiany przyniosły przeznaczenie budynku na Archiwum Miejskie Warszawy, która to funkcja utrzymana została aż do czasu II-giej Wojny Światowej.

W czasie działań wojennych budynek doznał relatywnie niewielkich (w stosunku do obiektów budowlanych znajdujących się w jego sąsiedztwie) zniszczeń, co

pozwolilo na dość szybkie przywrócenie go do roli budynku użyteczności publicznej. Pracami rekonstrukcyjnymi po skutkach zniszczeń dokonanych przez bomby lotnicze oraz działania szturmowe w czasie zdobywania gmachu i wybuchy dwóch czołgów – min kierował arch. Brunon Zborowski. W ramach odbudowy odtworzono bryłę Arsenалу, lecz zlikwidowano pasaż pieszy od strony ul. Nalewki i zamurowano wewnętrzne arkady skrzydeł wschodniego i zachodniego.

Po II-giej Wojnie Światowej w budynku Arsenálu początkowo mieściły się pracownie architektoniczne prowadzące proces odbudowy Warszawy, następnie Zarząd Ligi Przyjaciół Żołnierza oraz Polski Związek Strzelectwa Sportowego. W okresie tym w gmachu Arsenálu miały miejsce liczne duże wystawy, z których jako znaczącą dla kultury polskiej wymienić należy zorganizowaną w 1955 r. Ogólnopolską Wystawę Młodej Plastyki odbywającą się z okazji Światowego Festiwalu Młodzieży i Studentów.

Od roku 1957 gmach jest siedzibą Państwowego Muzeum Archeologicznego.

Powojenny okres historii Arsenálu (poza wskazanymi wcześniej robotami związanymi z rekonstrukcją budynku) nie charakteryzował się bardziej radykalnymi działaniami budowlanymi w zakresie przemian generalnej struktury obiektu, przyniósł jednak cały szereg zmian przeprowadzonych w drobniejszej skali.

Budynek uprzednio nie podpiwniczony zyskał np. lokalnie zrealizowane piwnice. I tak poza obrysem budynku dobudowano w kondygnacji piwnic:

- po stronie północnej budynku - ogólnodostępne sanitariaty dostępne z jednej z sal parteru północnego skrzydła budynku,
- pod dziedzińcem wewnętrznym - pomieszczenia techniczne (kotłownię ze składem opału) dostępne z klatki schodowej zlokalizowanej w północno - wschodnim narożniku,

a w obrysie budynku:

- pomieszczenia techniczne dostępne z niezależnej (prowadzącej jedynie do kondygnacji podziemnej) klatki schodowej zlokalizowanej w południowo – wschodnim narożniku budynku.

Zagospodarowane zostały również poddasza wschodniego i zachodniego skrzydła Arsenálu, a na kondygnacjach parteru i piętra wykonano cały szereg ścian działowych wprowadzających nowe podziały wewnętrzne”.

2. Stan obecny - analiza funkcjonalna i techniczna pomieszczeń oraz ustrojów budowlanych budynku Arsenálu i podatność oraz warunki ich adaptacji.

Parametry powierzchniowe budynku Państwowego Muzeum Archeologicznego
Uwaga:

Poniższy opis koncentruje się w komentarzach merytorycznych na kwestiach odnoszących się do skrzydeł: południowego i zachodniego

Budynek Arsenálu (Państwowego Muzeum Archeologicznego) jest rozwiązany na planie zbliżonym do kwadratu dwukondygnacyjnym murowanym obiektem składającym się z czterech, otaczających dziedzińec wewnętrzny skrzydeł o poprzecznym układzie konstrukcyjnym. Skrzydła nakryte są stromymi dwuspadowymi dachami, o kącie spadku połaci wynoszącym ok. 45°, pokrytymi dachówką ceramiczną.

Budynek Muzeum jest praktycznie niepodpiwniczony – w kondygnacji podziemia znalazły się jedynie wzajemnie nie połączone ze sobą:

- zespół pomieszczeń zaplecza technicznego zlokalizowany pod dziedzińcem wewnętrznym,
- zespół pomieszczeń sanitarnych (sanitariatów ogólnodostępnych) zlokalizowany poza obrysem podstawowej kubatury budynku – na zewnątrz północnego skrzydła obiektu,
- zespół pomieszczeń zaplecza technicznego zlokalizowany pod południowo – wschodnim narożnikiem.

Pomieszczenia obecnego gmachu Państwowego Muzeum Archeologicznego pierwotnie projektowane dla odmiennego sposobu użytkowania – głównie jako pomieszczenia magazynów broni i amunicji uzupełnione pomieszczeniami obsługi Arsenału, miały z założenia zupełnie inne wymagania funkcjonalno - przestrzenne.

Wcześniejsze prace adaptacyjno – modernizacyjne doprowadziły w wypadku szeregu pomieszczeń do nadania im parametrów pomieszczeń muzealnych (ekspozycyjnych i zaplecza naukowo-badawczego), jednak o całym budynku trudno powiedzieć, że mieszczący się w nim program użytkowy zapewnione ma w pełni zgodne z wymaganiami współczesnego muzealnictwa parametry funkcjonalno – przestrzenne (uwaga ta pozostaje szczególnie aktualna w odniesieniu do związków funkcjonalnych grup pomieszczeń mających stanowić pewne całości użytkowe).

Układ wykorzystywanych przestrzeni nie spełnia szeregu dość podstawowych wymogów niezbędnych dla w pełni sprawnego ich działania jako pomieszczeń muzealnych, w tym pomieszczeń części naukowej i pracownianej.

Dotyczy to zwłaszcza pomieszczeń parteru skrzydła zachodniego, które obecnie wynajmowane, zostały w ostatnich latach przystosowane przez najemcę do pełnienia funkcji gastronomicznej.

Wprawdzie przeprowadzone na przestrzeni funkcjonowania budynku jako obiektu muzealnego prace adaptacyjno – modernizacyjne doprowadziły w wypadku szeregu pomieszczeń do nadania im parametrów pomieszczeń muzealnych, niemniej zauważalne są w nim braki powierzchniowe niektórych funkcji (zwłaszcza ekspozycyjnej jako podstawowej dla budynku o takim charakterze), a relacje użytkowe innych grup funkcji, w tym zwłaszcza poziom ich dostępności dla wizytujących obiekt, wymagają usprawnienia. W niektórych wypadkach zachodzi też potrzeba zbudowania pomiędzy nimi koniecznych związków (połączeń) funkcjonalnych, wymaganych dla prawidłowego działania całego obiektu jako zespołu pomieszczeń muzealnych, w tym pomieszczeń części naukowej, konserwatorskiej i pracownianej.

Wśród niedomagań funkcjonalnych wymienić należy:

- niedoskonałość zespołu wejścia głównego do części muzealnej, w tym:
 - a. lokalizacji wejścia do właściwego holu głównego Muzeum dającej łatwy dostęp do innych bloków funkcjonalnych i odpowiednio wyposażonego w zakresie funkcjonalnym dla osób z niepełnosprawnościami, zwłaszcza poruszających się na wózkach (obecne wejście położone po północnej stronie budynku trudno uznać za reprezentacyjne i dobrze skomunikowane z układem zewnętrznych ciągów ruchu),
 - b. wielkości przestrzeni wejścia (obecnie przestrzeń ta jest za mała i nie pozwala na jej strefowanie – zwłaszcza w trakcie wernisaży wystaw czasowych),

- c. lokalizacji sklepu muzealnego (poszerzonego o niewielki program gastronomiczny, ważny zwłaszcza dla wizytatora grupowego) jako współczesnego komponentu programu użytkowego Muzeum,
- brak odpowiedniej liczby i wielkości sal wystawowych (przestrzeni wystawienniczych, z ich podziałem na sale wystaw stałych i czasowych,
- brak odpowiedniej liczby sal do prowadzenia zajęć dydaktycznych w grupach wieloosobowych (np. do pokazów z zakresu archeologii doświadczalnej),
- braki wyposażenia funkcjonalnego podstawowej sali wykładowej,
- nieadekwatną do wymogów indywidualnej pracy naukowej wielkość i liczbę pomieszczeń zajmowanych przez pracowników naukowych,
- brak urządzeń (w tym i sanitarnych) zapewniających pełną dostępność budynku osobom z niepełnosprawnościami,
- niekorzystną lokalizację biblioteki,
- nieodpowiedni stan wyposażenia technicznego części pomieszczeń ekspozycyjnych i pracowniczych,
- niewłaściwe parametry układu komunikacji wewnętrznej (poziomej i pionowej) w odniesieniu do wymagań ochrony przeciwpożarowej i ich dostosowania do potrzeb osób z niepełnosprawnościami,
- złe wyposażenie części pomieszczeń (zwłaszcza przeznaczonych do równoczesnego użytkowania przez grupy wieloosobowe) w infrastrukturę techniczną (głównie związaną z wentylowaniem pomieszczeń),
- brak właściwie rozwiązanego (w zakresie powiązań funkcjonalnych i wielkości) bloku pomieszczeń konserwatorskich,
- brak odpowiedniego zaplecza magazynowego.

W ramach prowadzonej już modernizacji Muzeum część powyższych uchybień funkcjonalnych zostanie zneutralizowana, a nawet całkowicie wyeliminowana, w konsekwencji niniejsze opracowanie odnosi się do tych, których w projekcie modernizacji skrzydeł: wschodniego i północnego nie udało się usunąć, co jednak domaga się precyzyjnego ich określenia i przyjęcia koncepcji ich eliminacji.

Część powyższych niedoskonałości funkcjonalnych wiąże się z brakami powierzchniowymi, których eliminacja nastąpić może przez:

- wybudowanie dodatkowych kubatur mogących pomieścić fragmenty uzupełniającego programu funkcjonalnego,
- inny podział pomieszczeń istniejących,
- wykorzystanie pomieszczeń obecnie wynajmowanych podmiotom zewnętrznym,
- wykorzystanie obecnie nie w pełni użytkowanych przestrzeni Muzeum – głównie poddaszy.

W niniejszym opracowaniu podjęta jest próba poprawy systemu funkcjonalnego PMA poprzez alokację niektórych funkcji (wraz z korektami układu wejść do pomieszczeń i ich podziału) oraz bardziej efektywne wykorzystanie przestrzeni poddaszy.

Układ komunikacji wewnętrznej to prosty obwodowy ciąg korytarzy lecz skrzydło północne nie ma wydzielonego traktu komunikacyjnego, samo jest amfiladowym połączeniem skrzydeł: wschodniego i zachodniego. Ten obwód komunikacyjny przerwany jest również na parterze skrzydła południowego, gdzie znalazła się brama prowadząca na dziedziniec wewnętrzny.

Budynek posiada kilka różnych klatek schodowych, połączonych ze sobą na poszczególnych kondygnacjach opisanym wyżej układem korytarzy, bądź przez amfiladę pomieszczeń użytkowych.

Do budynku prowadzi szereg wejść, chociaż obecnie niektóre (np. wejście główne do skrzydła północnego od strony dziedzińca wewnętrznego przez reprezentacyjny portal stanowiący główny element wystroju ściany tego skrzydła) w praktyce nie są użytkowane.

Wejście główne dla gości Muzeum od zewnątrz budynku zlokalizowane jest po stronie północnej Arsenału i prowadzi do holu szatniowego i dalej do sal wystawowych. Cztery narożnie zlokalizowane klatki schodowe dostępne są od strony dziedzińca i stanowią uzupełniający układ dostępu do pomieszczeń muzealnych.

O wielkości w tym głębokości poszczególnych pomieszczeń, skutkiem tego o ich walorach funkcjonalnych decyduje zwykle układ ścian konstrukcyjnych i wprowadzanych wtórnie w okresie powojennym podziałów większych przestrzeni ścianami działowymi (zwykle ściankami o lekkiej konstrukcji drewnianej).

Ze względów konserwatorskich zasadnym jest ich eliminowanie, lecz równocześnie dla wielu pomieszczeń ich obecny sposób użytkowania w pełni uzasadnia ich pozostawienie.

Liczba i wielkość otworów okiennych zapewnia prawidłowe doświetlenie praktycznie wszystkich pomieszczeń kondygnacji parteru i piętra.

Doświetlenie kondygnacji poddasza następuje przez relatywnie niewielkie okna (mające np. w skrzydle północnym charakter dymników), co w sposób istotny ogranicza możliwość lokalizowania tu funkcji wymagających dobrych warunków oświetlenia światłem dziennym.

Część obecnie nie użytkowanych przestrzeni poddasza jest w praktyce niedoświetlona – istniejące tu dymniki nie mogą zapewnić dobrych warunków dla stałego przebywania osób, zatem jeśli chceć realizować zamiysł przeznaczenia tej przestrzeni na pokoje pracy, koniecznym jest rozwiązanie problemu ich właściwego oświetlenia przez korektę, np. powiększenie istniejących lub budowę nowych lukarn. Sytuacja ta ulegnie zasadniczej poprawie po zakończeniu realizacji prowadzonych obecnie prac modernizacyjnych.

Pomieszczenia zlokalizowane na kondygnacji poddasza w skrzydle zachodnim generalnie posiadają parametry użytkowe odpowiadające planowanej zmianie niektórych ich funkcji. Układ konstrukcji dachu tego skrzydła (drewnianej i częściowo żelbetowej więźby dachowej), wysokości ścianek kolankowych oraz kąty nachylenia połaci dachowych, łącznie pozwalają na lepsze wykorzystanie przestrzeni poddasza do lokalizowania lub korekty istniejących tu funkcji użytkowych, co następowałoby bez wyraźnej ingerencji w strukturę tej kondygnacji poza:

- kilkoma niezbędnymi zmianami elementów więźby,
- koniecznym dociepleniem połaci dachu (jako wymiana i uzupełnienie ocieplenia już istniejącego),

- rozwiązaniem prawidłowych połączeń komunikacyjnych z kondygnacją piętra,
- wbudowaniem lekkich ścianek działowych (jako korekta układu ścianek istniejących), ze skorygowaniem położenia i wielkości otworów drzwiowych,
- rozwiązaniem korekty doświetlenia lokowanych tu pomieszczeń (to następować mogłoby z poszanowaniem zaleceń konserwatorskich wskazujących na potrzebę symetrycznego traktowania lukarn w skrzydłach wschodnim i zachodnim),
- wprowadzeniem lub skorygowaniem obecnie istniejących elementów infrastruktury technicznej (ogrzewanie, instalacja wodna i kanalizacyjna, wentylacja/klimatyzacja, oświetlenie, sieć telekomunikacyjna i informatyczna + zabezpieczenia przeciwpożarowe np. instalacja tryskaczowa).

W przypadku skrzydła południowego układ istniejącej drewnianej więźby dachowej wymaga innego potraktowania istniejących w nim przestrzeni poddaszowych. Dodatkowe funkcje mogłoby zostać wprowadzone pod warunkiem takiego ich doboru, by dopuszczane dla nich minimalne użytkowe wysokości pomieszczeń nie były powodem eliminowania ich lokalizacji na poddaszach tego skrzydła, co wskazuje na celowość lokalizowania tu pomieszczeń technicznych (np. wentylatorni, okresowo użytkowanych magazynów), jako podstawowych funkcji, które mogą być tam umieszczane. Dla przystosowania kondygnacji poddasza skrzydła południowego do lokalizacji nowych funkcji użytkowych koniecznym byłoby jednak:

- ocieplenie jego połaci dachowych,
- rozwiązanie prawidłowego połączenia komunikacyjnego z kondygnacją piętra,
- wbudowanie lekkich ścianek działowych,
- ustalenie (zaprojektowanie i zrealizowanie) rzędnej podłogi ponad linią dolnego poziomu „przypodłogowych” elementów więźby dachowej i istniejących na tym poddaszu elementów posadzek (obecnie na fragmentach szlichta lub deski prawdopodobnie przykrywające ocieplenie stropu piętra) tj. na wysokości ok. 0,30 m ponad stropem kondygnacji piętra (np. jako „podłogi podniesionej”),
- wprowadzenie elementów infrastruktury technicznej (ogrzewanie, wentylacja/klimatyzacja, oświetlenie, sieć telekomunikacyjna i informatyczna) + zabezpieczenia przeciwpożarowe np. instalacja tryskaczowa,
- rozwiązanie doświetlenia lokowanych tu pomieszczeń.

Pomieszczenia zlokalizowane na kondygnacji parteru i piętra w skrzydłach: południowym i zachodnim odpowiadają oczekiwanym parametrom funkcjonalnym, zatem możliwa jest ich relatywnie prosta adaptacja dla korygowanych funkcji. Jednak planowana alokacja niektórych funkcji wymagała będzie interwencji budowlanych realizowanych przez:

- ewentualne docieplenie pomieszczeń – tu z racji zabytkowego charakteru budynku prawdopodobna, a wręcz celowa byłaby rezygnacja z termomodernizacji tej części budynku, co przy parametrach termicznych ścian (ściany ceglane o grubości ok.: parter - 1,20 m., piętro 0,90 m.) jest wysoce racjonalne,

- rozwiązanie prawidłowego połączenia komunikacyjnego z kondygnacją poddasza, w tym rozwiązania dostępu do wszystkich kondygnacji osób z niepełnosprawnościami, oraz wprowadzenie elementów wyposażenia technicznego z racji wymagań ochrony przeciwpożarowej – dot. klatki schodowej na styku skrzydła zachodniego ze skrzydłem północnym, czy określenie prawidłowych parametrów funkcjonalnych dla relokowanych biegów klatek schodowych,
- wbudowanie lekkich ścianek działowych (dla kondygnacji parteru skrzydła zachodniego jako przegród możliwie nie zacierających charakteru pomieszczeń – zwłaszcza widocznych ich sklepień) + skorygowanie lokalizacji istniejących otworów drzwiowych w ścianach działowych i wprowadzenie nowych przegród, w tym przegród w formie ścian składanych (parter skrzydła zachodniego),
- ewentualnego wykonania wzmocnień konstrukcji oraz realizacji odpowiedniej izolacji przed promieniowaniem radioaktywnym planowanego pomieszczenia tomografu (parametry wzmocnień i izolacji do ustalenia po dokonaniu wyboru urządzenia),
- wprowadzenie lub skorygowanie obecnie istniejących elementów infrastruktury technicznej (ogrzewanie, wentylacja/klimatyzacja, oświetlenie, sieć telekomunikacyjna i informatyczna) + zabezpieczenia przeciwpożarowe np. instalacja tryskaczowa.

Parametry powierzchniowe budynku Państwowego Muzeum Archeologicznego (przed rozpoczętymi w skrzydłach północnym i wschodnim pracami modernizacyjnymi)

- Powierzchnia działki (nr ewid. 17 w obrębie 5-0207)	
we władaniu Państwowego Muzeum Archeologicznego	5 179,00 m2
- Powierzchnia zabudowy	2 765,00 m2
- Powierzchnia użytkowa (całego budynku)	5 070,00 m2
- Kubatura (całego budynku)	35 870,00 m3

3. Potrzeby lokalowe i funkcjonalne anonsowane przez Państwowe Muzeum Archeologiczne w Warszawie

W trakcie rozmów prowadzonych z Dyrekcją Muzeum na temat potrzeb mających zdefiniować zakres rozszerzeń aktualnego programu użytkowego PMA, możliwego do zrealizowania w skrzydle południowym i zachodnim, wyspecyfikowany został szereg pomieszczeń (bloków funkcjonalnych), które powinny poszerzyć lub wręcz uzupełnić obecny program Muzeum.

Potrzeby te nie zostały zdefiniowane szczegółowo w zakresie metrycznym, bowiem świadomość ograniczeń powierzchniowych wynikających wprost z zabytkowego charakteru obiektu, nie pozwoliła na wstępne określenie listy możliwych ingerencji inwestycyjnych, z nadzieją, że dopiero opracowane studium wielkości te przybliży. Równocześnie dla niektórych z pomieszczeń (grup pomieszczeń) zdelimitowano ich maksymalną wielkość lub maksymalne potrzeby użytkowe.

Wobec przyjętego założenia ograniczonego obszarowo planu modernizacji Państwowego Muzeum Archeologicznego (do prac prowadzonych w skrzydle południowym i zachodnim Arsenалу), **jako podstawowe zadania planowanej dla tych skrzydeł modernizacji Muzeum wskazane zostały:**

- powstanie na parterze skrzydła zachodniego „CENTRUM EDUKACJI ARCHEOLOGICZNEJ” o zasadzie funkcjonowania niezależnego od godzin pracy Muzeum i z dobrym wyposażeniem technologicznym umożliwiającym prowadzenie nowoczesnych akcji promocyjno - popularyzatorskich i jego obsługi infrastrukturą techniczną pod kątem potrzeb współczesnego systemu prezentacji zbiorów,
- wygospodarowanie na poziomie parteru pomieszczeń służących obsłudze wystaw planowanych w skrzydle północnym (z zapewnieniem możliwie prostych relacji komunikacyjnych pomiędzy tymi pomieszczeniami a salami wystawowymi,
- możliwie daleko idąca modernizacja zespołu pracowni konserwatorskich, z wyposażeniem ich w nowoczesne urządzenia technologiczne (tomograf),
- ustanowienie właściwych warunków pracy w pomieszczeniach administracji Muzeum i działów merytorycznych istniejących już w skrzydle południowym PMA,
- uzyskanie przestrzeni dla lokalizacji dodatkowych pomieszczeń magazynowych i ich odpowiedniego wyposażenia w infrastrukturę techniczną,
- uzyskanie przestrzeni dla lokalizacji wyposażenia Muzeum w infrastrukturę techniczną (wentylacyjną i klimatyzacyjną).

Przyjmując te założenie ustalono, że dopiero analiza przeprowadzona na podstawie niniejszego opracowania, da pełniejszą podstawę do szczegółowego przybliżenia optymalnych wielkości poszczególnych składowych funkcjonalnych – zwłaszcza w ich wzajemnych relacjach i z odniesieniem do możliwych ingerencji w zabytkową substancję budynku Arsenалу.

Władze PMA przedstawiając potrzeby funkcjonalne określiły też ich priorytety użytkowe, co nastąpiło przy zdefiniowaniu listy pomieszczeń (bloków funkcjonalnych), jakie dla współczesnego sposobu pracy Muzeum są niezbędne.

Te zasadnicze funkcjonalne potrzeby Muzeum z odniesieniem ich lokalizacji do skrzydeł: południowego i zachodniego ilustruje poniższe zestawienie - specyfikacja pomieszczeń (program ramowy);

Uwaga: dla części pomieszczeń określona została ich oczekiwana pow. użytkowa, dla innych podano parametry funkcjonalne:

- a. CENTRUM EDUKACJI ARCHEOLOGICZNEJ
 - maksymalizacja powierzchni; w bloku funkcjonalnym należy zapewnić możliwość okresowego podziału na niezależne sale ćwiczeniowo/seminaryjno/wykładowe, wydzielić przestrzeń recepcyjną, szatniową i sanitarną oraz gastronomiczną + pok. personelu; całość przystosowana do celów ekspozycji zbiorów
- b. zespół pracowni konserwacji zbiorów
 - maksymalizacja powierzchni; wydzielenie właściwej pracowni

		konserwacji, pom. warsztatowego, magazynu kopi muzealnych + pom. laboratorium foto, RTG, tomografu komp.; całość powiększona o pokój kierownika pracowni + pokój socjalny i zespół sanitariatów 3 x 50 m ² - 60 m ²
c.	pokoje pracowników naukowych	- istniejące + pokoje odzyskane od najemcy
d.	pomieszczenia obsługi wystaw czasowych	- maksymalizacja powierzchni + wyposażenie technologiczne (warsztatowe) z niezależnym zapleczem socjalnym
e.	pom. administracji Muzeum	- istniejące
f.	magazyny muzealne	- maksymalizacja powierzchni
g.	sanitariaty ogólne	- wg standardów normowych
h.	komunikacja	- zgodnie z wymogami funkcjonalnymi
i.	pomieszczenia techniczne	- wg wymagań technologicznych

uwagi:

- zadeklarowane przez PMA potrzeby w zakresie poszczególnych przestrzeni i ich wielkości oraz ilości pomieszczeń dla potrzeb personelu badawczego i naukowego niezbędnych dla ich w pełni sprawnego funkcjonowania wynikają z ogólnych planów rozwojowych,
- PMA w maksymalnym stopniu zainteresowane jest wykorzystaniem pomieszczeń poddasza, z przeznaczeniem ich na realizację potrzeb własnych,
- PMA deklaruje chęć zachowania autonomii funkcjonalnej CENTRUM EDUKACJI ARCHEOLOGICZNEJ (dostęp poza godzinami pracy Muzeum).

Niezależnie od tego priorytetu Dyrekcja Muzeum zdefiniowała szereg korekt użytkowych ważnych z punktu widzenia usprawnienia funkcjonalnego całej placówki, wymieniając wśród nich (jako program ramowy dla skrzydeł: południowego i zachodniego):

- powiększenie programu pomieszczeń dla działów naukowych Muzeum (jako szeregu nowych pokoi dla pracowników naukowych) - maksymalizacja wielkości w ramach dostępnych powierzchni,
- powiększenie programu pomieszczeń magazynowych - maksymalizacja wielkości w ramach dostępnych powierzchni,
- usprawnienie systemu komunikacji wewnętrznej (poziomej i pionowej) z pełnym udrożnieniem go dla osób z niepełnosprawnościami poruszających się na wózkach i zachowaniem jego wartości dla systemu ewakuacji pożarowej budynku,
- dopasowanie systemu obsługi sanitarnej do nowych potrzeb funkcjonalnych - sanitariaty ogólne rozwiązane wg standardów normowych,
- polepszenie systemu doświetlenia światłem naturalnym pomieszczeń przewidzianych dla stałego (ale i okresowego) przebywania ludzi.
- zapewnienie prawidłowego systemu obsługi infrastrukturą techniczną całego budynku w docelowej formule jego funkcjonowania.

Nowych potrzeb funkcjonalnych nie określono szczegółowo w zakresie powierzchniowym ze względu na ograniczenia możliwości adaptacyjnych wynikających wprost z zabytkowego charakteru obiektu uznając, że dopiero opracowane studium pozwoli na bardziej precyzyjne określenie tych wielkości.

4. Analiza programu użytkowego Państwowego Muzeum Archeologicznego po planowanej modernizacji

Zawarty w projekcie program użytkowy południowego i zachodniego skrzydła Państwowego Muzeum Archeologicznego jest w pierwszym rzędzie wynikiem zagospodarowania przestrzeni poddasza północnego skrzydła Muzeum oraz alokacji funkcji muzealnych w skrzydle wschodnim (zmiany w trakcie realizacji) i można go uznać radykalną poprawę układu funkcjonalnego PMA, a więc skutek oczekiwany przez Dyрекcję Muzeum.

Po analizie programowo – funkcjonalnej potrzeb zgłoszonych przez PMA w niniejszym opracowaniu w formie graficznej (jako rzuty kolejnych kondygnacji) przedstawiono nową lub korygowaną lokalizację funkcji użytkowych Muzeum pozwalającą na usprawnienie działania całego obiektu.

Studium dotyczy jedynie dwóch – planowanych do modernizacji skrzydeł Muzeum (południowego i zachodniego).

Dla wykonania opracowania użyte zostały materiały archiwalne dotyczące budynku Arsenалу dostępne w Dziale Dokumentacji PMA, w tym głównie dokumentacje inwentaryzacyjne i budowlane uzupełnione o dodatkowe autorskie pomiary inwentaryzacyjne oraz wykonaną przez autorów dokumentację fotograficzną.

Uwagi programowe władz PMA dotyczące planowanej modernizacji konfrontowane z powierzchniami pomieszczeń ustalonymi na podstawie inwentaryzacji oraz możliwością wykorzystania przestrzeni poddaszowych potwierdzają zasadność podjęcia prac modernizacyjnych, jako istotnie podnoszących sprawność funkcjonalną obiektu.

Uszczegółowienia wymaga program użytkowy pomieszczeń technicznych jako pochodna standardu obsługi technologicznej Muzeum (głównie w zakresie wentylacji i klimatyzacji), co nastąpi w trakcie kolejnych faz projektowych (w zakresie lokalizacji i wielkości samych pomieszczeń).

W studium wskazano w budynku pomieszczenia mogące pełnić taką rolę, nie podejmując jednak analiz ich szczegółowego wyposażenia technologicznego.

W studium wskazano też pomieszczenia mogących pełnić rolę schowków porządkowych lub magazynków, które zamiennie mogłyby pełnić rolę pomieszczeń z lokalizacją urządzeń technologicznych - medialnej obsługi budynku (również jako pomieszczeń dla urządzeń wspomagających ochronę przeciwpożarową obiektu – np. napowietrzania klatek schodowych). Te pozostając poza podstawowym, wskazanym przez Dyрекcję Muzeum, programem muzealnym i dydaktyczno – naukowym, konieczne są ze względu na wymagania w zakresie prawidłowości funkcjonalnej i bezpieczeństwa użytkowania gmachu.

Za ważne założenie zrealizowane w przedstawianym rozwiązaniu uznać należy koncepcję przystosowania całego obiektu dla potrzeb osób z niepełnosprawnościami, co nastąpiło przez zaproponowanie lokalizacji dźwigów i platformy służącej do transportu osób z dysfunkcją narządów ruchu, poruszających się na wózkach inwalidzkich. Jednocześnie dla potrzeb tych osób przewidywane są odpowiednio wyposażone sanitariaty (w ramach bloków sanitarnych wskazanych w części graficznej). Propozycje te wymagają stosunkowo istotnych ingerencji budowlanych, w tym szczególnie w strukturę klatki schodowej zlokalizowanej w miejscu połączenia skrzydła północnego i zachodniego oraz w miejscach, w których nowe klatki schodowe wyposażone w dźwigi przebić muszą istniejące stropy.

Aktualizacja „Studium...” proponuje dość istotne zmiany organizacji funkcji wewnętrznych Muzeum w stosunku do ich obecnego układu.

Za podstawowe w tym zakresie uznać należy:

- powstanie niezależnie funkcjonującego CENTUM EDUKACJI ARCHEOLOGICZNEJ i jego wyposażenie w niezbędne dla jego prawidłowego działania składowe funkcjonalne – hol wejściowy, szatnię, cafeterię i przestrzeń wystawową,
- wprowadzenie bloku funkcjonalnego pomieszczeń obsługi sal wystaw czasowych,
- radykalne usprawnienie układu funkcjonalnego zespołu pracowni konserwatorskich,
- zauważalne powiększenie przestrzeni pracowni naukowych poprzez ich wprowadzenie do pomieszczeń obecnie użytkowanych przez podmiot zewnętrzny,
- zagospodarowanie poddasza skrzydła południowego dzięki zapewnieniu dla nich dostępu i odpowiedniej ewakuacji,
- powiększenie programu pomieszczeń magazynowych dla potrzeb składowania zabytków doraźnie wykorzystywanych do badań naukowych – przystosowane do tej funkcji uwolnionych pomieszczeń technicznych poddaszy,
- usprawnienie systemu komunikacji wewnętrznej (poziomej i pionowej) - jako ciągów przystosowanych dla ruchu osób z niepełnosprawnościami poruszających się na wózkach i nadaniem mu systemu ewakuacji pożarowej modernizowanej części budynku,
- korektę systemu obsługi sanitarnej – jako sanitariatów ogólnych rozwiązanych wg standardów normowych,
- ustanowienie możliwości realizacji prawidłowego systemu obsługi infrastrukturą techniczną całego budynku w docelowej formule jego funkcjonowania.

W przedstawianym rozwiązaniu przystosowano modernizowaną część obiektu dla potrzeb osób z niepełnosprawnościami poruszających się na wózkach przez zaproponowanie lokalizacji dźwigu o odpowiednich parametrach kabiny na połączenia skrzydeł południowego i zachodniego. Dla pozostałych skrzydeł problem dostępności pomieszczeń dla osób z niepełnosprawnościami rozwiązany został w ramach wcześniejszych opracowań projektowych dotyczących tych fragmentów budynku.

W ramach projektu modernizacji dla potrzeb osób z niepełnosprawnościami przewidywane są też odpowiednio wyposażone sanitariaty (w ramach bloków sanitarnych - wg części graficznej).

Powyższe propozycje wymagają stosunkowo istotnych ingerencji budowlanych, w tym szczególnie w miejscu przebiegu stropu szybem dźwigu towarowo-osobowego (pierwsze południowe pole skrzydła zachodniego).

Niezależnie od wprowadzanych niniejszym opracowaniem usprawnień funkcjonalnych odnotować trzeba fakt pozostawienia szeregu istniejących elementów ustrojów budowlanych, które nie w pełni spełniają wymagania w zakresie ochrony pożarowej obiektu (dotyczy to np.: kierunku otwierania istniejących drzwi jako niezgodnego z kierunkiem ewakuacji, braku odpowiednich parametrów pożarowych drzwi i przegród, ...). Wprowadzenie szeregu nowych pomieszczeń lub zmiana układu i funkcji części pomieszczeń istniejących generować będzie również potrzebę wydzielenia w budynku nowych stref pożarowych lub zredefiniowania granic stref obecnie wyznaczonych, co zapewnić będzie bezpieczeństwo jego użytkowania. To wiązać może się z koniecznością zmiany parametrów budowlanych (zwłaszcza w zakresie wymagań dotyczących ich odporności ogniowej) niektórych przegród i elementów stolarki okiennej i drzwiowej.

Dla formalnego usankcjonowania stanu proponowanego w niniejszym opracowaniu, koniecznym będzie na etapie poprzedzającym kolejne fazy opracowań projektowych opracowanie szczegółowej ekspertyzy pożarowej i uzyskanie wymaganej prawem zgody agend Państwowej Straży Pożarnej, które z racji na zabytkowy charakter budynku i w konsekwencji tego konieczność ochrony w nienaruszonym stanie istniejących elementów budynku, dopuścić mogą pozostawienie ich w obecnym układzie i przy zachowaniu ich parametrów technicznych (zwykle z równoczesnym wprowadzeniem zastępczych rozwiązań podnoszących poziom bezpieczeństwa pożarowego gmachu i jego użytkowników).

5. Uwagi dotyczące zakresu ekspertyz i robót budowlanych koniecznych do wykonania przy adaptacji Budynku Arsenálu Warszawskiego dla potrzeb modernizacji Państwowego Muzeum Archeologicznego

Pomimo szeregu prac projektowych, badawczych i analitycznych połączonych ze specjalistycznymi ekspertyzami dotyczącymi struktury ustrojów budowlanych budynku Arsenálu podjętych przez Dyрекcją PMA w ostatnich latach trudno jest mówić o pełnym rozpoznaniu ich jakości i ich stanu technicznego. Sytuacja ta nakazuje wkalkulowanie w konieczny zaplanowany na najbliższą przyszłość zakres robót budowlanych i przystosowawczych niezbędny dla przyszłego funkcjonowania Muzeum, przeprowadzenia szeregu kolejnych sondażowych badań struktury wybranych ustrojów budowlanych obiektu.

Podobnie, z uwagi na rozbieżności w identyfikowaniu wymiarów poszczególnych pomieszczeń występujące w różnych opracowaniach inwentaryzacyjnych, a stwierdzone przy wykonaniu tego i podobnych opracowań, prace projektowe dotyczące kolejnych faz opracowania dokumentacji budowlanej wymagały będą uszczegółowiających pomiarów. Koszty tych badań i pomiarów inwentaryzacyjnych powinny być wkalkulowane w cenę całości planowanych prac adaptacyjnych.

Wobec wniosków z wykonanej już ekspertyzy konstrukcyjnej dot. możliwości adaptacji poszczególnych ustrojów budowlanych Arsenалу do nowych funkcji obiektu, zakres przygotowania analiz postulowanych we wcześniejszych opracowaniach:

- mykologicznej dla określenia możliwości adaptacji istniejącej więźby dachowej ze względu na jej parametry konstrukcyjne i ewentualną agresywność jej zabezpieczenia biologicznego i przeciwpożarowego dla użytkowników,
- mykologicznej dla określenia stanu zagrzybienia i zawilgocenia fragmentów ścian kondygnacji podziemia,
- konstrukcyjnej dla określenia możliwości wprowadzenia dodatkowych funkcji użytkowych w kondygnacji poddasza (ekspertyzy: nośności fundamentów, nośności stropów, konstrukcyjnych walorów więźby dachowej),
- konserwatorskiej dla jednoznacznego zdefiniowania możliwości ingerencji budowlanych, w tym zwłaszcza przebić, w istniejącą strukturę obiektu,

powinien być zweryfikowany pod kątem ich przydatności dla konkretnych prac modernizacyjnych. Jednoznaczność uzyskanych już wniosków w sposób znaczący może wpływać na celowość kolejnych badań.

Niewątpliwie przed przystąpieniem do opracowania projektu budowlanego planowanej modernizacji koniecznym będzie wykonanie analizy nośności stropów (zwłaszcza dla planowanej lokalizacji tomografu komputerowego), co przy ewentualności stwierdzenia braku wymaganych ich parametrów wytrzymałościowych prowokować musi interwencje budowlane polegające na ich wzmocnieniu, a nawet (w skrajnych wypadkach) ich wymianie, chociaż na podstawie wiedzy płynącej z dotychczas przeprowadzonych ekspertyz prawdopodobieństwo takich działań jest bardzo niewielkie, a malejące parametry obciążeniowe tomografu komputerowego wynikające ze zmian technologicznych, dodatkowo minimalizują prawdopodobieństwo konieczności wykonywania wzmocnień konstrukcyjnych..

Czynnikiem ważnym dla racjonalności funkcjonowania każdego obiektu jest sposób jego ocieplenia – szerzej zasada gospodarowania energią potrzebną dla stworzenia wewnątrz dobrych warunków użytkowych, zatem określenie warunków prawidłowego termicznego, przeciwwilgociowego i akustycznego izolowaniem struktury budynku, a w następstwie tego kosztów tych robót.

Wbudowanie w kondygnację poddasza obiektu wymaganej przepisami izolacji termicznej jest oczywistością, lecz decyzję o wbudowaniu takiej izolacji dla ocieplenia ścian niższych kondygnacji poprzedzić musi szczegółowa analiza wartości termicznych istniejących przegród – zwłaszcza zewnętrznych. Wstępnie ocenić można, że takie dodatkowe izolowanie ścian budynku Arsenálu nie będzie potrzebne (dodatkowym argumentem za pozostawieniem tych przegród w obecnej formie jest fakt zabytkowego charakteru budynku).

Przeprowadzona przed kilkoma laty wymiana stolarki okiennej daje gwarancję, że tam gdzie prace te zostały już przeprowadzone, nie zachodzi konieczność najmniejszych chociażby interwencji.

Z kolei decyzja o ewentualnym uzupełnieniu (wprowadzeniu) izolacji przeciwwilgociowej poprzedzona musi być oględzinami miejsc narażonych na

penetrację wilgoci i oględziny te (z oczywistymi formalnymi wnioskami) powinny być decydujące dla ustalenia zakresu i formy potencjalnych robót związanych z uzupełnieniami tej izolacji.

Dla prawidłowości zakresu prac adaptacyjnych (skutkiem tego i ich wyceny) potrzebnym jest ponadto zdefiniowanie przez PMA oczekiwań w zakresie uzbrojenia modernizowanej części obiektu w instalacje klimatyzacji i wentylacji mechanicznej (zwłaszcza w pomieszczeniach CENTRUM EDUKACJI ARCHEOLOGICZNEJ, w których mogą znaleźć się zbiory muzealne, specjalistycznych pracowniach konserwatorskich oraz magazynach zbiorów).

Spodziewana duża równoczesność wykorzystywania pomieszczeń budynku przez duże grupy użytkowników i oczywiste wymagania funkcjonalne związane z prawidłowym funkcjonowaniem pracowni badawczych, a nawet niektórych magazynów każe oczekiwania te zdefiniować możliwie wcześniej i na ich podstawie określić przestrzenie wymagające specjalistycznych instalacji wentylacyjnych i klimatyzacyjnych.

Podobnie parametry przestrzeni (zwłaszcza komunikacyjnych) przy ich intensywnej równoczesnej eksploatacji przez większe grupy użytkowników nakazują zastosowanie odpowiednich systemów zabezpieczeń przeciwpożarowych, których ewentualny montaż będzie wiązał się z koniecznością wykonania drogich specjalistycznych instalacji.

Szczegółowy zakres prac budowlanych możliwy będzie do zdefiniowania dopiero po przyjęciu ostatecznych decyzji projektowych, na które wpływ będą miały również wyniki wskazanych powyżej ekspertyz i analiz oraz ostateczne decyzje władz Muzeum dotyczące aprobowanego zakresu zmian funkcjonalnych, konfrontowane z dopuszczanymi postanowieniami służb konserwatorskich interwencjami budowlanymi w strukturę obiektu.

Na tym etapie prac projektowych należy wymienić jedynie bloki zakresowe prac budowlanych, z nadzieją ich doprecyzowania w trybie działań wskazanych powyżej.

Do grup tych robót zaliczyć zatem należy:

- całość prac związanych ze stworzeniem CENTRUM EDUKACJI ARCHEOLOGICZNEJ, w tym lokalizacją wejścia głównego do CENTRUM, przebudową holu wejściowego wraz ustaleniem jego relacji z planowanymi salami odczytowymi, przestrzenią wystawową, częścią recepcyjną, sanitariatami i małą gastronomią (tu planowane są roboty dotyczące rozbiórki części istniejących oraz wznoszenia nowych lekkich, składanych ścianek działowych – np. jako ścianek szklanych, pozwalających na zachowanie czytelności rysunku sklepienia) wraz z infrastrukturalnym wyposażeniem całości tych przestrzeni,
- całość prac związanych z wydzieleniem bloku pomieszczeń obsługi wystaw czasowych (tu planowane są roboty dotyczące rozbiórki części istniejących oraz wznoszenia nowych lekkich, składanych ścianek działowych) wraz z infrastrukturalnym wyposażeniem całości tych przestrzeni,
- całość prac związanych z korektami układu podziału zespołu pracowni konserwatorskich – robót budowlanych związanych z usuwaniem i wznoszeniem lekkich ścianek działowych i infrastrukturalnego wyposażenia nowych pomieszczeń,

- prace dotyczące wbudowania w skrzydło zachodnie dźwigu towarowo-osobowego dla osób z niepełnosprawnościami i podnośnika jako wyposażenia pracowni konserwatorskiej,
- całość prac związanych z przystosowaniem pomieszczenia do lokalizacji tomografu komputerowego (rozbiórka ściany dzielącej pomieszczenia mające łącznie stanowić pokój do lokalizacji urządzenia, ewentualne wzmocnienie stropu, wykonanie koniecznych izolacji wynikających z przepisów o ochronie przed szkodliwymi emisjami urządzenia jako pochodnej jego parametrów technologicznych),
- prace dotyczące modernizacji klatek schodowych prowadzących na kondygnację poddaszową - wbudowanie w północną część struktury zachodniego skrzydła nowych biegów klatki oraz przebudowa klatki istniejącej na krańcu południowym (rozbiórka biegów istniejących i budowa nowych),
- całość robót związanych z przystosowaniem przestrzeni poddaszy do nowych funkcji – do tych robót zaliczyć należy prace związane z ewentualnym wzmocnieniem lub przebudową więźby dachowej, w tym również w zakresie jej niezbędnego zabezpieczenia przeciwpożarowego, wbudowaniem izolacji termicznej, wykonaniem korekt lukarn i ewentualnych tuneli świetlnych, wprowadzeniem podziałów przestrzeni poddaszy lekkimi ścianami działowymi jednak przy zapewnieniu dla nich odpowiednich parametrów akustycznych, wykonaniem podłóg podniesionych i uzupełniających biegów schodowych, wykonaniem infrastrukturalnego wyposażenia uzyskanych pomieszczeń,
- wykonanie zabudowy podcieni skrzydła południowego od strony dziedzińca transparentnymi przegrodami i infrastrukturalne uzbrojenie tak uzyskanych przestrzeni,
- całość prac budowlanych i instalacyjnych prowadzonych w obrębie budynku związanych z wprowadzeniem współczesnych rozwiązań w zakresie infrastrukturalnego wyposażenia obiektu, zwłaszcza w zakresie wentylacji i klimatyzacji.

Powyższe zestawienie ma charakter ogólny, bowiem szczegółowa specyfikacja robót budowlanych na tym etapie prac projektowych jest nieuprawniona. Zestawienie to nie uwzględnia też oczywistych robót wykończeniowych, których standard zależny będzie od decyzji Inwestora, podobnie jak formuła meblowego (technologicznego) wyposażania nowych lub przebudowywanych pomieszczeń Muzeum.

6. Zestawienie tabelaryczne programu użytkowego Państwowego Muzeum po modernizacji

uwaga:

w tabeli usankcjonowano:

- przebudowy wewnętrznej struktury budynku,
- zagospodarowanie przestrzeni poddaszy,
- tabela odnosi się wyłącznie do pom. skrzydeł: południowego i zachodniego,
- w tabeli nie uwzględniono alternatywnych rozwiązań pokazanych na rysunkach,

- **powierzchnie pomieszczeń zmierzono po obrysie posadzki /również na poddaszu/.**

PIWNICA				
I.p.	Nr pomieszczenia	Nazwa pomieszczenia	Pow. [m ²]	Uwagi dotyczące istotnych ingerencji w istniejący budynek
1.	2.	3.	4.	5.
1	0.01	Klatka schodowa	12.00	
2	0.02	Pomieszczenie techniczne	5.70	
3	0.03	Pomieszczenie techniczne	13.20	
4	0.04	Magazyn	19.50	
5	0.05	Klatka schodowa	9.00	
6	0.06	Magazyn	21.70	
POWIERZCHNIA NETTO PIWNICY			81.10	

PARTER				
I.p.	Nr pomieszczenia	Nazwa pomieszczenia	Pow. [m ²]	Uwagi dotyczące istotnych ingerencji w istniejący budynek
1.	2.	3.	4.	5.
1	1.01	Klatka schodowa	7.50	
2	1.02	Komunikacja	26.30	
3	1.03	WC	7.20	
4	1.04	Klatka schodowa	6.30	
5	1.05	Komunikacja	4.10	
6	1.06	Pokój biurowy	27.90	
7	1.07	Pokój biurowy	8.90	
8	1.08	Pokój biurowy	13.20	
9	1.09	Komunikacja	28.30	montaż ściany szklanej, zmiana rzędnej posadzki
10	1.10	Pokój pracowników muzeum	18.10	
11	1.11	Pokój pracowników muzeum	19.20	
12	1.12	Pokój pracowników muzeum	18.70	
13	1.13	Portiernia / pom. ochrony	14.90	
14	1.14	WC	1.60	
15	1.15	Pokój pracowników muzeum	13.40	
16	1.16	Komunikacja	8.30	
17	1.17	Komunikacja	7.50	
18	1.18	Pokój pracowników muzeum	15.00	
19	1.19	Pokój pracowników muzeum	17.30	
20	1.20	Pokój pracowników muzeum	19.60	
21	1.21	Pokój pracowników muzeum	21.00	
22	1.22	Pokój pracowników muzeum	18.20	
23	1.23	Komunikacja	29.00	montaż ściany szklanej, zmiana rzędnej posadzki

24	1.24	Pokój pracowników muzeum	25.00	
25	1.25	Pokój pracowników muzeum	25.50	
26	1.26	Komunikacja	33.70	
27	1.27	Klatka schodowa	12.20	
28	1.28	Winda	1.50	przebicie stropu, wykonanie szybu windowego
29	1.29	Hol wejściowy	20.40	
30	1.30	WC Damski	4.00	budowa ścian działowych
31	1.31	WC Męski	3.40	budowa ścian działowych
32	1.32	Sala konferencyjna / wykładowa	103.00	usunięcie i budowa ścian działowych
33	1.33	Sala wystawowa	44.70	usunięcie i budowa ścian działowych
34	1.34	Hol wejściowy	25.00	
35	1.35	Szatnia	7.50	
36	1.36	Komunikacja	8.40	
37	1.37	WC niepełnosprawnych	5.80	usunięcie i budowa ścian działowych
38	1.38	WC Męski	9.40	usunięcie i budowa ścian działowych
39	1.39	WC Damski	11.30	usunięcie i budowa ścian działowych
40	1.40	Komunikacja / rekreacja	38.60	usunięcie i budowa ścian działowych
41	1.41	WC personelu	2.30	usunięcie i budowa ścian działowych
42	1.42	Pomieszczenie socjalne	14.20	usunięcie i budowa ścian działowych
43	1.43	Zaplecze techniczne Sali wystaw czasowych	51.50	usunięcie i budowa ścian działowych
44	1.46	Klatka schodowa	27.20	
POWIERZCHNIA NETTO PARTERU			825.90	

PIĘTRO				
I.p.	Nr pomieszczenia	Nazwa pomieszczenia	Pow. [m ²]	Uwagi dotyczące istotnych ingerencji w istniejący budynek
1.	2.	3.	4.	5.
1	2.01	Klatka schodowa	53.90	
2	2.02	Pokój pracowników muzeum	21.20	
3	2.03	Pokój pracowników muzeum	20.10	
4	2.04	Pokój pracowników muzeum	19.40	
5	2.05	Pokój pracowników muzeum	23.30	
6	2.06	Pokój pracowników muzeum	17.70	
7	2.07	Sekretariat	27.50	
8	2.08	Pokój dyrektora	58.00	
9	2.09	Komunikacja	96.40	
10	2.10	Pokój pracowników muzeum	13.30	

11	2.11	Pokój pracowników muzeum	31.30	
12	2.12	WC	6.70	
13	2.13	WC	3.90	
14	2.14	Klatka schodowa	15.20	
15	2.15	Pokój pracowników muzeum	25.80	
16	2.16	Pokój pracowników muzeum	18.20	
17	2.17	Pokój pracowników muzeum	25.90	
18	2.18	Pokój pracowników muzeum	18.90	
19	2.19	Pomieszczenie tomografu komp.	37.80	usunięcie ściany działowej
20	2.20	Klatka schodowa	49.70	rozbudowa klatki schodowej
21	2.21	Winda	1.50	przebite stropu, wykonanie szybu windowego
22	2.22	Komunikacja	8.90	usunięcie i budowa ścian działowych
23	2.23	WC Męski	4.10	usunięcie i budowa ścian działowych
24	2.24	WC Damski	4.70	usunięcie i budowa ścian działowych
25	2.25	Komunikacja	20.90	usunięcie i budowa ścian działowych
26	2.26	Archiwum / Kopie	33.90	usunięcie i budowa ścian działowych
27	2.27	Szatnia personelu	15.20	usunięcie i budowa ścian działowych
28	2.28	Pokój socjalny	13.90	usunięcie i budowa ścian działowych
29	2.29	Konserwacja	69.60	usunięcie i budowa ścian działowych
30	2.30	Warsztat	12.60	usunięcie i budowa ścian działowych
31	2.31	Winda	0.80	przebite stropu, wykonanie szybu windowego
32	2.32	Pracownia	25.70	usunięcie i budowa ścian działowych
33	2.33	Komunikacja	14.00	usunięcie i budowa ścian działowych
34	2.34	Schowek	1.50	usunięcie i budowa ścian działowych
35	2.35	Klatka schodowa	6.30	korekta biegów klatki schodowej
36	2.36	Gipsownia	25.90	usunięcie i budowa ścian działowych
37	2.37	Pracownia Ceramiki	86.00	usunięcie i budowa ścian działowych
38	2.38	Biuro	6.70	zabudowa tarasu
39	2.49	Klatka schodowa	23.90	korekta biegów klatki schodowej
POWIERZCHNIA NETTO PIĘTRA			960.30	

PODDASZE				
I.p.	Nr pomieszczenia	Nazwa pomieszczenia	Pow. [m²]	Uwagi dotyczące istotnych ingerencji w istniejący budynek
1.	2.	3.	4.	5.
1	3.01	Wentylatornia / rezerwa	228.00	budowa lukarn i posadzki
2	3.02	Pokój pracowników muzeum	28.20	
3	3.03	Pokój pracowników muzeum	23.00	
4	3.04	Pokój pracowników muzeum	17.70	
5	3.05	Klatka schodowa	17.00	
6	3.06	Komunikacja	27.50	
7	3.07	Schówek	2.40	
8	3.08	Pokój pracowników muzeum	15.70	
9	3.09	Pokój pracowników muzeum	18.20	
10	3.10	Magazyn	9.00	
11	3.11	WC	2.60	
12	3.12	WC	6.00	
13	3.13	Wentylatornia	43.90	budowa lukarn i posadzki
14	3.14	Magazyn	58.80	
15	3.15	Magazyn / Sejf	76.00	budowa ścian działowych,
16	3.16	Sejf	6.00	budowa ścian działowych
17	3.17	Klatka schodowa	10.00	przebudowa istniejącej klatki schodowej
18	3.18	Winda	1.50	przebiecie stropu, wykonanie szybu windowego
19	3.19	WC personelu	7.00	usunięcie i budowa ścian działowych, przebudowa lukarny
20	3.20	Magazyn	8.60	usunięcie i budowa ścian działowych
21	3.21	Pokój pracowników muzeum	12.00	usunięcie i budowa ścian działowych, przebudowa lukarny
22	3.22	Pokój pracowników muzeum	12.00	usunięcie i budowa ścian działowych, przebudowa lukarny
23	3.23	Komunikacja	21.60	usunięcie i budowa ścian działowych
24	3.24	Pracownia fotograficzna	24.30	usunięcie i budowa ścian działowych
25	3.25	Magazyn	21.80	usunięcie i budowa ścian działowych, przebudowa lukarny
26	3.26	Magazyn	18.80	usunięcie i budowa ścian działowych, przebudowa lukarny
27	3.27	Komunikacja	4.10	

28	3.28	Winda	0.80	przebicie stropu, wykonanie szybu windowego
29	3.29	Klatka schodowa	7.10	korekta biegów klatki schod.
30	3.30	Pokój pracowników muzeum	22.10	usunięcie i budowa ścian działowych, przebudowa lukarn, demontaż istniejącej infrastruktury technicznej (wentylacji)
31	3.31	Pokój pracowników muzeum	15.30	usunięcie i budowa ścian działowych, przebudowa lukarny, demontaż istniejącej infrastruktury technicznej (wentylacji)
32	3.32	Pokój pracowników muzeum	25.20	usunięcie i budowa ścian działowych, przebudowa lukarny, demontaż istniejącej infrastruktury technicznej (wentylacji)
33	3.33	Pokój pracowników muzeum	25.20	usunięcie i budowa ścian działowych, przebudowa lukarny demontaż istniejącej infrastruktury technicznej (wentylacji)
34	3.34	Wentylatornia	24.50	
35	3.35	Komunikacja	2.40	budowa ścian działowych i biegu wyrównawczego
36	3.36	Klatka schodowa	23.90	korekta biegów klatki schod.
POWIERZCHNIA NETTO PODDASZA			868.20	

SUMA POWIERZCHNI	2735.50
-------------------------	----------------

Uwagi:

- A. Przedstawiona dyspozycja funkcjonalna poddasza zakłada relatywnie ograniczoną ingerencję w strukturę więźby dachowej.
- B. Propozycja zawiera generalną dyspozycję lokalizacji pomieszczeń technicznych dla urządzeń wentylacji mechanicznej; istnieje ograniczona możliwość sytuowania części tych urządzeń również w strefie magazynowej poddasza (w części obniżonej), jednak ustalenie zakresu powierzchniowego tak użytkowanej przestrzeni nastąpić może po szczegółowych uzgodnieniach dotyczących potrzeb technologicznych Muzeum dot. wentylacji/klimatyzacji.
- C. Założone parametry przestrzenne układu komunikacji (zwłaszcza poddasza) wymagają zastosowania dodatkowych urządzeń gaśniczych (tryskaczowych) – zakres i rodzaj do uzgodnienia z rzeczoznawcami w zakresie ochrony przeciwpożarowej.
- D. W uwagach o ingerencjach w istniejącą strukturę budynku (zwłaszcza poddasza) nie zaznaczono konieczności wykonania korekty izolacji termicznej.

IV. WNIOSKI I ZALECENIA

Akceptacja ustaleń niniejszego opracowania otwiera możliwość wykonania na jego podstawie kolejnych faz projektowych, jednak poprzedzone one być powinny szeregiem opracowań eksperckich oraz prac przygotowawczych i organizacyjnych, na które złożą się:

- pełne rozpoznanie ustrojów budowlanych budynku, w tym ich parametrów:
 - a. technicznych (nośność, stopień ich technicznego zużycia, możliwości ingerencji w ich obecną strukturę),
 - b. wymiarowych – wymagane są tu uzupełniające precyzyjne pomiary inwentaryzacyjne wraz z możliwie pełną informacją dot. wyposażenia infrastrukturalnego (minimum dla części budynku poddawanej modernizacji),
- decyzja określająca warunki możliwego inwestowania w modernizację gmachu PMA (decyzji inwestycji celu publicznego lub zamiennie wypisu z miejscowego planu zagospodarowania, jeśli taki zostanie przyjęty do czasu planowanych prac projektowych),
- uzyskaniem jednoznacznej opinii konserwatorskiej co do możliwego zakresu ingerencji w zabytkową substancję budowlaną gmachu Arsenалу – jest wysoce prawdopodobnym, że dla uzyskania tej opinii koniecznym będzie wykonanie specjalistycznych analiz historycznych,
- „ekspertyza techniczna stanu ochrony przeciwpożarowej” oraz uzyskanie dla rozwiązań proponowanych w niniejszym opracowaniu i poddanych cenie w postulowanej „ekspertyzie ...”, postanowienia Mazowieckiego Komendanta Wojewódzkiego Państwowej Straży Pożarnej wyrażającego zgodę na spełnienie wymagań w zakresie bezpieczeństwa pożarowego w sposób inny niż to określono w przepisach techniczno-budowlanych,
- jednoznaczna ocena niniejszej „Aktualizacji Studium ...” pod kątem możliwości realizacji jego ustaleń z pozycji poziomu zdolności finansowania całości prac projektowych i budowlanych poprzedzona stwierdzeniem jego zgodności z założeniami programowymi definiowanymi przez władze Państwowego Muzeum Archeologicznego w związku z przyszłym (w zakresie perspektywicznym) funkcjonowaniem placówki; opinia ta będzie kluczowa dla zakresu dalszych prac projektowych,
- pełne rozpoznanie stanu infrastruktury technicznej gmachu i określenie oczekiwanych standardów przyszłego (dokonywanego w ramach planowanej modernizacji) infrastrukturalnego uzbrojenia Muzeum – zwłaszcza w zakresie wentylacji i klimatyzacji i rodzaju urządzenia tomografu komputerowego, temu towarzyszyć powinny ewentualne wystąpienia do gestorów mediów o zapewnienia przez nich dostaw mediów oraz określenie warunków ewentualnych dodatkowych podłączeń budynku do sieci miejskich.

Opracował:
dr arch. Jerzy Grochulski

V. RYSUNKI

1.T.	Plan sytuacyjny	1 : 500
1.	Dyspozycja funkcjonalna pomieszczeń - Rzut piwnic	1 : 200
2.	Dyspozycja funkcjonalna pomieszczeń - Rzut parteru	1 : 200
3.	Dyspozycja funkcjonalna pomieszczeń - Rzut pierwszego piętra	1 : 200
4.	Dyspozycja funkcjonalna pomieszczeń - Rzut poddasza	1 : 200
5.	Przekrój A – A, Przekrój B - B,	1 : 200
6.	Elewacje istniejące i projektowane Skrzydło południowe - elewacja północna	1 : 200
7.	Elewacje istniejące i projektowane Skrzydło zachodnie - elewacja wschodnia	1 : 200